

Boekbespreking

TEKST: MICHAEL KLIER

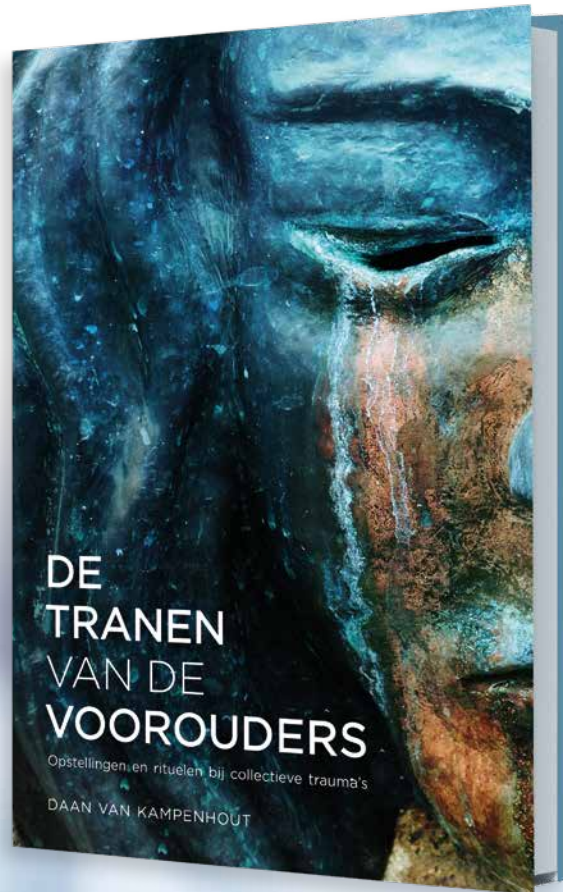
De tranen van de voorouders

- Daan van Kampenhout

Het boek *De tranen van de voorouders* had oorspronkelijk een technisch handboek moeten worden over opstellingen en rituelen. Het werd een reisverslag van de auteur, Daan van Kampenhout. En een boek dat mij persoonlijk raakt.

Daan van Kampenhout bezocht het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau, na een twee jaar durende zoektocht naar een opzet voor een nieuw boek. Terug in Amsterdam probeerde hij zijn verwarrende indrukken te beschrijven in een brief aan vrienden. Ondanks al zijn ervaringen met sjamanistische trainingen en systemische opstellingen, kon hij maar moeilijk duiden wat hij in Polen had gezien en gevoeld. Via droombeelden begreep hij daarna dat hij niet alleen 'in een nieuwe, onbekende ruimte terechtgekomen' was, maar ook de ingang voor zijn nieuwe boek had gevonden met als onderwerp: het verwerken van collectieve trauma's. Bijvoorbeeld intergenerationele trauma's die lang doorwerken, en soms (weer) de vorm krijgen van een crisis.

In zijn boek put Van Kampenhout uit drie bronnen. In de eerste plaats het sjamanisme waar hij 30 jaar geleden na een bijna-dood-ervaring mee in aanraking kwam en waarover hij vier boeken schreef.

Daarnaast het systemisch werk naar Hellinger. En tenslotte zijn activiteiten in de Joodse gemeenschap. Deze bronnen gaan ervan uit dat voorouders een belangrijke en voor iedereen toegankelijke bron van kracht zijn. Daarnaast delen ze dat er verschillende zielen of zielenlagen zijn, dat niets en niemand in een vacuüm kan bestaan en dat genezing van het individu de betrokkenheid vraagt van de gemeenschap.

Van Kampenhout noemt zijn boek zelf 'een soort van *road movie* op papier.' Hij neemt de lezer mee naar zijn

workshops in Madrid, Berlijn, Parijs en Praag waarin hij sjamanistische rituelen verbindt met opstellingenwerk. We volgen hem verder op zijn persoonlijke zoektocht naar Israël, Zuid-Afrika en Chili, maar ook naar Dachau en het Plötzensee monument in Berlijn-Charlottenburg, de centrale executieplaats van het nazibewind. Hij interviewde sociologen, historici en psychotherapeuten, die onderzoek deden naar collectieve identiteit. Bovendien beschrijft hij steeds weer zijn belangrijkste dromen, waarmee hij intensieve ervaringen verwerkt.

De tranen van de voorouders raakt mij ook persoonlijk. Ik ben van de generatie wiens grootvaders als soldaten deel uitmaakten van Hitlers verschrikkelijke oorlogsmachine. De tranen van de voorouders beschrijft groepsrituelen met familieleden van daders en slachtoffers in Duitsland, Zuid-Afrika en Israël. Deze komen dicht bij de lotgevallen van mijn dierbare familie.

In het boek kwam ik ook bij het verhaal van Sabine mijn eigen familiegeschiedenis tegen. Mijn moeder is in Polen geboren, net als de moeder van Sabine. Onze families delen het lot van de 15 miljoen Duitsers, die aan het eind van de tweede wereldoorlog onder dramatische omstandigheden hun geboortegrond moesten ontvluchten.

Mijn oom vertelde aan het eind van zijn leven keer op keer hoe hij als vierjarig jongetje de hele barre tocht van Silezië naar Duitsland naast de wagen moest lopen. Terwijl zijn jongere zusje, mijn moeder, op de wagen mee mocht rijden. Maar de tranen van mijn voorouders gaan voor mij verder en dieper. Toen ik 30 jaar geleden naar Nederland verhuisde, kwam ik voor het eerst in vriendschappelijk contact met mensen van het Joodse geloof. Ik voelde meteen een diepe, onverklaarbare verbinding die me de schaamte hielp overwinnen over de wandaden in het Derde Rijk.

In het hoofdstuk *De omarming van de schuldigen* beschrijft Van Kampenhout een opstelling met een Duitstalig collectief tegenover een groep die stond voor de slachtoffers van het Nationaal-socialisme. De opstelling begon met de twee groepen lijnrecht tegenover elkaar. Maar langzamerhand bewogen de mensen naar elkaar toe. 'In feite bewogen ze zich naar wat ooit hun eigen plaats (voor de komst van Hitler) was geweest.' Door wederzijds oogcontact of een enkele aanraking baanden emoties zich een weg onder de deelnemers. Onder het zingen van een melodie vroeg Van Kampenhout aan het eind iedereen vanuit een gemeenschappelijk gevormde cirkel een stap naar achteren te maken en zo vanuit de groepsziel het veld van de universele ziel binnen te stappen,

'het veld waar polariteit wordt opgeheven en alles zich verbindt en in elkaar integreert.'

Een aantal deelnemers stuurde na afloop brieven aan Van Kampenhout. Daarin kwamen veel lotgevallen aan het licht van daders en slachtoffers. Van Kampenhout deelde deze feedback met zijn vriend Chayim in Israël, die hem voorging in deze dader-slachtofferopstellingen. 'Woorden als vergeving en verzoening lijken me steeds minder op zijn plaats,' schrijft hij. 'We proberen iets af te ronden dat nog steeds niet compleet is.'

Het zijn woorden die hun actualiteit nog niet zijn kwijtgeraakt 🌐

Daan van Kampenhout is auteur van boeken over onder meer sjamanisme en opstellingenwerk. Hij geeft opstellingenworkshops over de hele wereld. In deze seminars werkt hij ook met krachtige en helende groepsrituelen voor door geweld getraumatiseerde mensen. Hoe ga je om met het leed van groepen mensen van wie de familie het slachtoffer is geweest van oorlog en geweld? 'Slachtoffers en daders blijven altijd deel uitmaken van de geschiedenis van een collectief', zegt Van Kampenhout. 'Hun stemmen blijven fluisteren, net buiten het bereik van ons gewone gehoor.'